

Streszczenie rozprawy

Imię i nazwisko autora rozprawy: Agnieszka Abramiuk – Szyszko

Stopień / tytuł naukowy oraz imiona i nazwisko promotora rozprawy: dr hab. Joanna Rajchert,
Prof. APS

Stopień / tytuł naukowy oraz imiona i nazwisko promotora pomocniczego / kopromotora: dr
Karolina Konopka

Temat rozprawy doktorskiej: "Lepszy wróbel w garści niż gołąb na dachu". Wrażliwość na odrzucenie a wymagania przy wyborze partnera i satysfakcja ze związku.

Słowa kluczowe: drażliwość na odrzucenie, idealne standardy, ocena partnera, satysfakcja ze związku

Celem niniejszego projektu badawczego było sprawdzenie, czy oraz w jaki sposób zmienność poziomu drażliwości na odrzucenie – zarówno indywidualna, sytuacyjna, jak i naturalna – wpływa na idealne standardy wobec partnera, ocenę partnera oraz rozbieżność między nimi, a także pośrednio na satysfakcję z relacji romantycznej, zarówno w ujęciu statycznym, jak i w ramach codziennej dynamiki związku. Fundamenty teoretyczne rozprawy zostały ujęte w pięciu komplementarnych obszarach tematycznych. **Pierwszy rozdział** koncentruje się na **procesach doboru partnera**, rozpoczynając od analizy strategii reprodukcyjnych w perspektywie ewolucyjnej, która wyjaśnia biologiczne i adaptacyjne podstawy preferencji partnerskich. Następnie przedstawiony został **Model Idealnych Standardów** wyjaśniający w jaki sposób ludzie formują oczekiwania wobec potencjalnych i aktualnych partnerów oraz jak te oczekiwania wpływają na satysfakcję ze związku. Rozdział zamyka analiza **predyktorów idealnych standardów i oceny partnera**, ukazująca czynniki

kształtujące oczekiwania oraz sposób postrzegania rzeczywistych cech partnera. **Drugi rozdział** poświęcony jest **teorii przywiązania** i jej znaczeniu dla funkcjonowania w bliskich relacjach romantycznych, pokazując jak wczesne doświadczenia z opiekunami kształtują wzorce oczekiwań i zachowań w dorosłych związkach intymnych. **Trzeci rozdział** stanowi kompleksową analizę **zjawiska odrzucenia społecznego**, rozpoczynając od omówienia fundamentalnej potrzeby przynależności i konsekwencji jej niezaspokojenia. Przedstawione zostają mechanizmy odrzucenia społecznego, jego skutki dla zdrowia fizycznego i psychicznego, charakterystyczne reakcje emocjonalne oraz wpływ na postrzeganie JA. **Czwarty rozdział** wprowadza kluczową koncepcję **wrażliwości na odrzucenie**, konceptualizując ją jako system motywacji obronnej. Omówione zostają specyficzne reakcje na odrzucenie charakterystyczne dla osób o wysokiej wrażliwości na odrzucenie oraz wybrane korelaty tej cechy osobowościowej. **Piąty rozdział** integruje wcześniejsze rozważania, koncentrując się na **specyfice funkcjonowania osób wrażliwych na odrzucenie w kontekście relacji romantycznych**. Analizuje związki między doświadczaniem odrzucenia a jakością relacji partnerskiej oraz przedstawia teoretyczne podstawy dla potencjalnych związków między wrażliwością na odrzucenie a idealnymi standardami i oceną partnera. Rozważania teoretyczne tworzą spójną podstawę dla empirycznej weryfikacji hipotez badawczych stanowiących przedmiot badań własnych.

W części empirycznej zaprezentowano cztery badania. **Badanie 1** (korelacyjne) wykazało, że wyższa wrażliwość na odrzucenie wiąże się z podwyższonymi standardami w wymiarze ciepła oraz większymi rozbieżnościami w zakresie ciepła oraz witalności-statusu. Ponadto badanie wykazało mechanizm mediacyjny, w którym rozbieżność między standardami a oceną partnera częściowo wyjaśniała związek między wrażliwością na odrzucenie a obniżoną satysfakcją ze związku. Celem **Badania 2** (eksperymentalnego) było zbadanie wpływu powtarzalnego doświadczenia odrzucenia na poziom wrażliwości na odrzucenie oraz ocenę

potencjalnych partnerów. Badanie ujawniło, że wielokrotne doświadczenie odrzucenia nie prowadziło do wzrostu wrażliwości na odrzucenie, jednocześnie osoby o wyższej wrażliwości na odrzucenie niżej oceniały nowych potencjalnych partnerów, co może świadczyć o przeniesieniu negatywnych emocji. **Badanie 3a** przeprowadzono wśród par, analizując zależności w ujęciu podłużnym i diadycznym. Wykazano, że w perspektywie czasowej wrażliwość na odrzucenie prowadzi do obniżania standardów wobec partnera, z różnicami płciowymi – kobiety obniżały wymagania dotyczące ciepła i statusu, mężczyźni wykazywali szerszy wzorzec dostosowywania oczekiwań. Ujawniono również interpersonalny charakter idealnych standardów. **Badanie 3b** analizowało codzienne zmiany w percepcji odrzucenia, rozbieżnościach między standardami a oceną partnera oraz satysfakcji ze związku. Wyniki potwierdziły, że osoby o wyższej wrażliwości na odrzucenie doświadczają wyższego codziennego poczucia odrzucenia. Ponadto wykazano istotną interakcję między wrażliwością na odrzucenie a postrzeganym odrzuceniem: **związek wrażliwości na odrzucenie z rozbieżnością między standardami a oceną partnera był silniejszy w dniach o niższym (względem indywidualnej średniej) poczuciu odrzucenia**, podczas gdy w dniach wysokiego poczucia odrzucenia wzrost rozbieżności obserwowano u wszystkich osób. Badanie ujawniło również złożone mechanizmy czasowe – poczucie odrzucenia obniżało satysfakcję tego samego dnia, lecz wiązało się z jej wzrostem dnia następnego. W części końcowej pracy omówiono znaczenie uzyskanych wyników dla teorii relacji romantycznych oraz podkreślono, że interakcja między indywidualną wrażliwością na odrzucenie a kontekstem relacyjnym ma kluczowe znaczenie dla wspierania stabilności i satysfakcji w związkach.